

Handläggare
Sara Zetterqvist
Telefon: 08-50822333**Till**
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsnämnd 2025-12-18

Biblioteksplan för Stockholms stad

Yttrande till kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Mer relevant än någonsin – biblioteksplan för Stockholms stad bygger vidare på tidigare biblioteksplan och utgår från en bred datainsamling där användare, icke-användare, medarbetare, samarbetspartners och andra samhällsaktörer har deltagit. Stockholms stadsbibliotek har samlat in och analyserat data, och utifrån detta formulerat nuläge och strategiska förflyttningar som kommer att vara vägledande i kommande års biblioteksutveckling.

Förvaltningen är positiv till förslaget och särskilt till dess ansats att stimulera och stärka samverkan lokalt. Synpunkter lämnas framförallt kring områdena medborgarservice och kultur- och fritidsverksamhet för barn och unga.

Bakgrund

Enligt bibliotekslagen ska alla kommuner och regioner anta planer för sin verksamhet på biblioteksområdet. Kulturnämnden har tagit fram ett nytt förslag till biblioteksplan som bygger vidare på den tidigare *Mer relevant än någonsin – biblioteksplan 2022–2025*.

Ärendet

Med utgångspunkt i Vision 2040 - Möjligheternas Stockholm pekar biblioteksplanen ut riktningen för bibliotekets roll i att bidra till en stad som är världsledande i att leva upp till mänskliga rättigheter och barnrätt, där mångfald, innovationer, nytänkande och tillgänglighet är ledord. Uppdraget formuleras i bibliotekslagen, som också pekar ut prioriterade målgrupper: personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter, personer med annat modersmål än svenska samt barn och ungdomar.

Mer relevant än någonsin – biblioteksplan för Stockholms stad bygger vidare på föregående biblioteksplan och utgår från en bred

datainsamling där användare, icke-användare, medarbetare, samarbetspartners och andra samhällsaktörer har deltagit.

Med utgångspunkt från en positionering av bibliotekens roll i Stockholm, där det samhällsviktiga uppdraget, det litterära ekosystemet, den opartiska platsen och samverkan är grundstenar, formas fyra strategiska förflyttningar för biblioteksverksamhetens fokus de kommande åren. Nedan återfinns en sammanfattning av förflyttningarna med särskilt fokus på det som är mest relevant för stadsdelsförvaltningens verksamhet.

Från bokryggar till levande litteratur

Biblioteket är en demokratins och litteraturens skattkammare. Här finns till skillnad från bokhandeln tillgång till hela författarskap. Biblioteken köper in, lånar ut, förvarar och tipsar. Men samlingen skulle kunna användas betydligt mer. Många böcker lånas endast ut ett fåtal gånger, och ibland inte alls, under sin livstid på biblioteket. Litteraturen ska röra på sig, lånas ut, läsas, lyftas, och kopplas ihop med både läsare och skeenden i omvärlden.

Den strategiska förflyttningen ”Från bokryggar till levande litteratur” handlar därför om att lyfta och synliggöra samlingen bättre. För att göra det behövs både mer plats bland hyllorna och helt nya arbetssätt. Nyttjandet av beståndet och den totala utlåningen ska öka markant.

Från kopieringsrum till samhällsviktig verksamhet

Biblioteket är för många en viktig plats för att söka information, kommunicera och utföra medborgarliga ärenden. Behovet av datorer, scanners, kopiatorer och wi-fi-nätverk är stort. Årligen görs över en miljon utskrifter på biblioteken i staden. Bokningarna till juridisk rådgivning tar slut så fort platserna släpps och läxhjälpstunderna är ibland så välbesökta att alla som vill vara med inte får plats. Medborgarservice är en bärande del av bibliotekets sätt att arbeta med det lagstadgade uppdraget om att erbjuda informationsteknik och verka för bildning och demokrati. På biblioteket kan besökarna stå trygga i att få hjälp av och guidning till trovärdig kunskap. Detta är helt avgörande för att kunna orientera sig i en allt oroligare omvärld.

En strategisk förflyttning är därför att säkerställa medborgarservice och vägledning som kärnverksamheter på biblioteket, och samtidigt utveckla innehållet efter besökarnas behov och det omgivande samhällets utveckling. Här nämns särskilt samverkan med stadsdelsförvaltningarna, näringsliv och civilsamhället som viktig.

Från biblioteket mitt i byn till bibliotek i hela staden

De lokala biblioteken är stadens hjärtan. Ett litterärt och lärande rum där människor kan samlas, med eller utan ett ärende. Stockholmarnas behov och önskemål av biblioteken skiljer sig åt. En del lever sina liv allra mest i det absoluta närområdet och andra rör sig regelbundet över staden. Dagens utvecklade biblioteksuppdrag är samtidigt bredare än tidigare och rymmer inte i sin helhet på de mindre biblioteken. Bibliotekets utbud och tjänster är inte heller enbart knutna till en specifik plats. Digitala tjänster och programinnehåll blir allt viktigare och biblioteken arbetar också uppsökande på gator och torg.

Den strategiska förflyttningen ”Från biblioteket mitt i byn till bibliotek i hela staden” handlar därför om att fortsätta att utveckla ett större bibliotek i varje stadsdelsområde, som komplement till de lokala biblioteken. Med extraöppet på biblioteken ökar också tillgången till de lokala biblioteken genom ett utökat meröppet, som innebär att besökarna kan använda biblioteket när det är obemannat utanför de ordinarie öppettiderna. Vidare binder bibliotekets digitala verksamhet samman de fysiska platserna och fungerar som ett slags skyltfönster för bibliotekens verksamhet. Stockholmarna ska alltid kunna ta del av biblioteken, och genom de digitala tjänsterna finns möjlighet till digitala besök dygnet runt.

Från erbjudande till delaktig upplevelse

Ett besök på biblioteket är så mycket mer än biblioteksärendet i sig. Stockholmarna älskar sina bibliotek, hyllar medarbetarna och hittar både väntat och oväntat bland hyllorna. Men användarupplevelsen och delaktigheten kan också stärkas väsentligt. Den som besöker biblioteken ska erbjudas möjlighet till upplevelser, men också få vara med och skapa och kunna göra sin röst hörd. Tryggheten för besökarna är grunden för att biblioteket ska vara en inbjudande plats.

En strategisk förflyttning handlar därför om att gå från erbjudandet till upplevelsen i fokus. Det görs genom förbättrade möjligheter till medskapande och delaktighet för bibliotekets användare, genom ett tydligt värdskap och ett välkomnande bemötande. Det görs genom attraktiva och moderna digitala tjänster, ett metodiskt trygghetsskapande arbete och genom nödvändiga rumsliga förbättringar och välkomnande entréer. I samband med det trygghetsskapande arbetet nämns särskilt samverkan med stadsdelar och andra aktörer, rekrytering av biblioteksvårdar samt att anställa mer specifik kompetens i form av exempelvis socionom.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för samhälle och service. De fackliga organisationerna informeras vid förvaltningsgrupp den 9 december 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till förslaget och särskilt dess ambition till att stärka samverkan lokalt. De synpunkter och förslag förvaltningen önskar framföra är följande:

- Stadsdelsnämnden ser positivt på en fördjupad samverkan med de lokala biblioteken gällande kultur- och fritidsverksamhet för barn och unga. I Liljeholmen och Fruängen har förvaltningen inom ramen för platssamverkan till exempel aktiverat torgen tillsammans med biblioteken som en del av sommarens lovverksamhet, och ser gärna att arbetet fortsätter att stärkas och utvecklas tillsammans.
- Gällande förflyttningen *Från kopieringsrum till samhällsviktig verksamhet* och uppdraget att ge medborgarservice så ser stadsdelsförvaltningen positivt på en fördjupad samverkan och har goda erfarenheter av samlokalisering i Älvsjö. Särskilt viktigt blir att tydliggöra och samordna uppdragen så att medborgarkontor och bibliotek inte arbetar parallellt utan snarare stärker och kompletterar varandra utifrån sina respektive roller och ansvarsområden. I Liljeholmen ser förvaltningen till exempel goda möjligheter att utveckla nya arbetssätt tillsammans i samband med etableringen av NOD-biblioteket.

Lee Orberson
stadsdelsdirektör
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Linda Palo
avdelningschef
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Bilagor

Remissunderlag Biblioteksplan för Stockholms stad

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lee Orberson, stadsdelsdirektör	2025-12-01
Linda Palo, avdelningschef	2025-12-01